

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr.

V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 147.

V Ljubljani, v ponedeljek 1. julija 1889.

Letnik XVII.

Knez. škof. stolni kapitol lavantinski daje na znanje prežalostno vest, da so Njih knezoškofovska milost in ekscelencija prevzvišeni, visokorodni gospod gospod

JAKOB MAKSIMILIJAN STEPISCHNEGG, KNEZOŠKOF LAVANTINSKI,

prisednik prestola Njih Svetosti rimskega papeža, Njih c. kr. apostolskega Veličanstva dejanski tajni svetnik, velikokrižnik c. avstrijskega Franc-Jožefovega reda, član avstrijske gosposke zbornice, deželnega zbora štajerskega, doktor sv. pisma itd. itd.

po kratki mučni bolezni, prevideni s svetimi zakramenti za umirajoče, danes ob 11¹/₄ uri predpoludnem mirno v Gospodu zaspali. Sv. Oče Leon XIII. poslali so jim še pred smrtjo sveti apostolski blagoslov.

Rojeni v Celji dne 22. julija 1815, za mašnika posvečeni dne 2. avgusta 1838, za knezoškofa imenovani dne 21. decembra 1862, potrjeni dne 17. januarija, posvečeni dne 18. januarija 1863; obhajali so ranjki prevzvišeni knezoškof leta 1888 zlato sv. mašo in petindvajsetletnico škofovske službe.

Sprevod preljubljenega višjega pastirja bode v ponedeljek, 1. julija ob 1/2 10. uri zjutraj.

MARIBOR, dne 28. junija 1889.

Po slavnostnih dneh.

Kakor poletne noči blagodejna rosa shladi razžgano zemljo in poživi bivajoče življenje raznoterim rastlinam, tako so zadnji slavnostni dnevi rosili mir na politično polje domače, razpodili vsaj za trenotje zlonosne sive oblake in po hudi vihri prodrlo je narodnega veselja žarno solnce debele plasti strelvodnih meglic. Vodnikov dub, ideja vzajemnosti je prešinjala ves narod po zemlji, koder prebiva slovenski rod. Srca vseh so bila v središču slovenskem, beli Ljubljani, kjer se je vršil narodni praznik v proslavo moža, ki je delal za ves narod, kot duhovnik delal za lepo in blago.

Mož, čegar spomenik se od včeraj dviga na najlepšem javnem prostoru, ni gledal na slavo, ne na dobiček, blažil je srca, miril duhove, dramil mlačne, vzbujal zaspane, vse svoje življenje posvetil tihemu narodnemu delu. Življenje njegovo je bilo polno muk in prevar, a v zatajevanji ohranil si je svežega duha, svoje prepričanje. Tako srce so mogle roditi le naše gore. Boren je narod naš, a v prsih njegovih se skriva čista kovina, zlato srce, katerega zvok odmeva od sela do sela, od gore do gore, od stolnega mesta do zadnje vasice, kjer se jezik naš govori. In prvi je vdaril na to kovino, prvi vzgal čuteča srca naš Vodnik, čegar ime je z zlatimi črkami zapisano v naši povestnici.

Danes po prelepi narodni slavnosti se vprašamo, kaj je nam volil V. Vodnik, kaj nam zapustil naš rojak, katero pot nam je pokazal, da hodimo za njim izvršujoč po možnosti svojo rodoljubno dolžnost?

Iz vsega Vodnikovega delovanja sveti nam jedna ideja, ki naj napolnjuje srca vseh, razširi se po vseh slovenskih pokrajinah, in ta je: Zavedno, navdušeno in neumorno delujmo na korist naroda in domovine, v povzdigo vsega rodu.

Dvigniti hočemo narod iz mrtvičnosti, priboriti mu v družini avstrijskih narodov enake pravice, privedi ga do neizkaljenega vira vede in umetnosti, izobraziti ga v vekovitih resnicah in postavah dobrega in lepega. „Za uk si prebrisane glave“, s temi besedami je Vodnik malone pred sto leti hotel narodu pokazati njegove duševne moči, s katerimi se more dokopati do častnega mesta med kulturnimi narodi.

Te idejale hočemo negovati v svojem jeziku, ki je naša last, darovana nam od pravičnega Boga, v jeziku, ki so ga govorili naši očetje in matere, ki je tolmač našega srca, star, kakor milijoni narodov slovanskih, in ima zaradi tega pred Bogom in ljudmi iste javne pravice, kakor vsak drugi.

Povzdigniti hočemo domovino svojo v gmotnem oziru, da bi ne bila odvisna od tujine, temveč bila iz sebe cvetoč narodu ponos, državi kras in vsemu prebivalstvu milo in drago zavetišče.

Imeti hočemo svoje pravice, kakor jih privoščimo vsakemu drugemu, ostati hočemo v svojih čutih in dejanjih zavedni Slovenci, kakor nas je učil prvak Vodnik; zeleneča veja hočemo biti na velikem deblu slovanske lipe pod okriljem mogočnega orla avstrijskega.

Velikih vspahov dandanes nihče ne doseže

na mah, in mal narod, kakor je naš, zagvozdjen med mogočne sosedje, zanašati se mora na svojo moč, katero dobiva iz laporjeve zemlje, katero obdeluje. Slovenski oratar je bil in ostane korenina našemu obstanku. In to korenino ohraniti zdravo, trdno in močno, bodi skrb vrtnarjev, da jo zalivajo s čisto in ne žvepleno vodo, ki uniči v korenju vsako rast.

Dolga in trnjeva je ta pot, toda varna. Dokler bode narod stal na tej trdni podlagi, dokler se ne bode šemil s tujo navlako, ki mami oči, pa duh mrači, temveč prevzemal od „svetske kulture“ le to, kar mu more v resnici koristiti v duševni in gmotni napredek, tako dolgo ne bodo viharji izruvali slovenskega debla.

A boj za pravo in blago mora biti, da se zjasnijo nazor. Brez boja ni zmage, brez zmage ni rešitve. Ko se zbirajo na naših orjaških gorah pogubonosne nevihte in grom skale vali v propade s strašnim jekom, naš gorjanec zaupljivo zrè proti nebu rekoč: „Saj bode prešlo!“ In skoro se zjasni, solnce prodere oblake in nad gorami se razpenja sinje nebo krasneje, nego preje.

To solnce v viharjih in nevihtah narodovih ste resnica in pravica, kateri se morete za čas pogaziti, a nikdar ne uničiti. In kaj nam bodi v viharjih dneh krepilo in tolažilo? Poznamo ščit, ki je v nevarnosti obramba slabemu; ščit, katerega niso še strli nasprotniki: Trdno prepričanje, navdušenost za pravo, plamteča ljubezen za sveto stvar.

S tem ščitom v roki so si gradili naši probuditelji, in v prvi vrsti naš slavljenec Vodnik, na-

rodno poslopje, in ob tem štiti razbije se vsak sovražni napad.

Velika načela pa zahtevajo tudi velikih žrtv. Treba nam je v delovanju idejalnega napora. Žrtvovati je treba za dobro stvar in v trpljenju vstrajati. Tako je storila nepregledna vrsta mučeničnikov za Kristusovo vero, tako delajo pravi narodni mučenički, in njih spomin je nesmrten. Narod brez idejalov je pomladno drevo brez cveta in sadu. Človek ne živi samo ob kruhu, in kdor pozna in vidi le sebe, ta ne bo nikoli mnogo koristil narodni stvari. Vsak posameznik mora biti trdna skala na svojem mestu.

Tak narod bodimo i mi! Boj ni še dobojevan, treba je sloge med vsemi stanovji za prave in lepe idejale. Kdor s silo odvrta ta ali oni stan od narodnega dela, ta je neprijatelj narodu. Prijatelji svobode in napredka smo vsi, toda prave svobode, ki ne prekorači vekovitih božjih resnic in zakonov, pravega napredka, brez tujih smeti in splovi.

To, dragi rojaki, je Vodnikova zapuščina. Tako je žil in delal Vodnik; utrujen od duševnega dela je rad zahajal med priprosti narod in poslušal udarce njegovega srca. Zabaval in poučeval ga je ter mu prorokoval boljše čase.

Stari naš Bog še živi; On dal nam je moč, ki nas je krepila in vzdrževala, On nas bo ohranil, ako smo vredni življenja. Vsak bodi ves mož, in osigurani smo za bodočnost.

S trdnim tem prepričanjem se ločimo od prekrasnih dnij v srcu Slovenije.

Zmaga v Istri.

Prevesela vest nam je došla iz probujajoče se Istre, da je namreč narodna stranka zmagala tudi v treh volilnih okrajih za mesta. Istra bila je tužna, a pokazala je pri zadnjih volitvah so njeni sinovi pokazali, da ni še laška, marveč avstrijska in da je ogromna večina prebivalstva slovenska. „Obzor“ proslavlja to zmago z naslednjim člankom:

Kdo se ne spominja onih let, ko se je naša nekdanja velika narodna stranka v svojih programih spominjala Istre le sramožljivo, kakor da bi hoteli reči: res, bila je naša, ali danes je italijanska, morda tudi nemška zemlja ali pa katerakoli toliko, kolikor naša. Kdo ne vé, kako je italijanska gospôda narod pritiskala, kakor v najnesrečnejši deželi židovski oderuhi, pijoč do zadnje kaplje moč in premoženje revnemu isterskemu seljaku. Kdo ne vé, kako Italija na jeziku in v srcu nosi Istro kot zemljo, v kateri Italijan živi in mora biti italijanska. Ravno te dni se je poročalo, da zapirajo italijanske iredentiste, ki nočejo časa zgubljeni, temveč delati, da bo Istra italijanska. V veliko-nemških programih so omenjali one kraje, kakor da bi ne imeli gospodarja in da morajo biti naposled nemški. Ako se Hrvat in Slovenec tega spomnita, morata danes zapeti: Slava Tebi, naš gospod Bog!

Nekaj mladih ljudi, ki so pred dvajsetimi leti še pošteno drgnili klopi reške gimnazije, vbili so si v glavo, da morajo živemu narodu našemu priložiti oni njegov ud, ki je bil na videz mrtev.

Naši rodoljubi, ki niso dobro poznali duše naroda, gotovo niso verovali, ko so slišali od njih glasove, da je to mogoče. Ali oni so sami prišli iz naroda, poznali so srce njegovo, in njihovo uho, naslonjeno na srce naroda, slišalo je bitje, ki je pričalo o moči življenja. Verovali so, šli na bojišče in nam priborili to leto najznamenitejšo zmago v življenju našega naroda. Slava vam, srčni boritelji!

Sedaj bodo mogli umni in sposobni možje, katerim se more le najumnejši Italijan postaviti na stran, po vrsti govoriti hrvatski, sedaj jih Italijani ne morejo zapustiti, da sami sebi govoré. Sedaj bode jeden Hrvat prišel v isterski deželni odbor. Brez njih ne morejo vladati v Istri. Res, to ni večina, ali povsod bodo morali poslušati njihov glas. V manjšini bodo, ali vedno morejo trditi, da govoré v imenu ogromne večine naroda v Istri, in ta glas bode čul tudi oni del naroda našega, ki je bil doslej gluha na pozive hrvatske in slovenske. Zavest v narodu, da je v ogromni večini v Istri, vzdignila ga bode, ako Bog dá, v kratkem času, ker to je prelep glas za spečo ljudsko dušo, ki jo more ohrabriti za novo življenje. Tako se je tudi Dalmacija vspela do trdnega narodnega življenja.

Samo naprej, sokoli Istre, in ostanite tudi nadalje verni in požrtvovalni svojemu jadnemu in vedno od Italijanov zatiranemu narodu. To je prvi veseli dan, ki ga je Istra doživela, da sme in mora vero-

vati, da Istra živi in boče živeti svoje narodno življenje. „Naši Slogi“ in krasno vrejevanemu „Diritto Oroato“ naš srčni pozdrav, ker je to glavna žetev njihovega trudopolnega dela. Živeli!

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. julija.

Notranje dežele.

Naučni minister Gautsch je predčera j nastopil zaradi slabega zdravja šesttedenski odpust. Zastopal ga bo v njegovi odsotnosti minister Bacquehem.

Stalni kazenski odsek je za sedaj končal svoje delo, in to jako hitro in pridno. Predno se bo sešel državni zbor, pričel bo še enkrat zborovati, ker se smejo do tedaj še vedno staviti novi predlogi.

Najvišji zdravstveni svet je izvolil poseben odsek, ki se bo posvetoval o določbah novega kazenskega zakonika, nanašajočih se na zdravstvene ali zdravniške zadeve.

Ogerski **kardinal-primas Simor** je dobil za svojo protestno izjavo v zadevi Giordano Brunovega spomenika od sv. Očeta jako laskavo zahvalno pismo.

Vnanje države.

Kolikor je dosedaj znano, vršila se je **srbska** narodna slavnost v spomin bitke na Kosovem polji in narodnega probujenja jako dostojno; dokazuje, kakó se narod v vseh krogih na groblji svoje nekdanje velečine z nova ognjevito navdušuje in zaveda svoje narodnosti. Kralj Milan se je zahvalil ministerskemu predsedniku Gruicu za vabilo k temu narodnemu prazniku. Obžaluje, da se ga ne more vdeležiti, kakor bi bil tudi rad navzoč pri maziljenji svojega sina. — Regentstvo in ministerstvo sta se zahvalili avstro ogerskemu poslaniku Hengelmüllerju za prestolni govor cesarja Franca Josipa I. in izjave grofa Kálnokyja.

Bolgarski vojni minister je pozval vse častnike, ki so zmorni nemščine, francoščine in italijansčine, naj napravijo v teh jezikih izpit. Sposobne bo vlada poslala v Evropo, da spopolnijo svoje vojaško znanje. Neko število bo šlo v Avstrijo, kjer bodo obiskovali vojno šolo in intendantni tečaj. — Princ Ferdinand se je avstro-ogerskemu zastopniku Burianu najtopleje v imenu Bolgarije zahvalil za prestolni govor.

„Nord. Allg. Ztg.“ poroča: **Nemški** cesar Viljem bo prišel v ponedeljek (danes) ob 8. uri zjutraj v Kiel; sprejeli ga ne bodo uradno. Na krovu ladije „Hohenzollern“ se bo popoldne vdeležil po mornarici prirejene jadrne regate ter bo osebno razdelil nagrade. Potem bo odpotoval v Norvegijo. Ladija „Greif“ bo „Hohenzollern“ spremljevala, da bodo posredovali pri poštnem prometu.

Francoska zbornica je s 388 proti 58 glasovom potrdila postavni načrt, ki pooblašča panamsko družbo, izdati obligacij za 34 milijonov frankov, in sicer v namen, da se bodo dosedaj izgotovljena dela mogla ohranjati, in za preiskave, kakó bi bilo mogoče končati pričeti prekop. — Ministerstvo je doživelo velik poraz v zbornici. Desničarski poslanec Provost de Launay je namreč pri proračunski razpravi javnih del sprožil zopet eno običajnih francoskih „umazanih“ zadev. Senator Beral je poleg svojih dohodkov kot senator dobival od 1884 do decembra 1887 vsak mesec 700 frankov z naslovom za proučevanje o rudarstvu in dotičnem zakonodajstvu v inozemstvu, ne da bi se bil za to zahteval kak kredit, ali da bi bil o tem poročal napominani senator. Sedanji minister javnih del, Yves Guyot, se je vroče potezal za Berala, vendar je pa zbornica sprejela dva grajalna dneva reda, prvi s 332 proti 124 in drugi, kateri je predlagal poslanec Launay, celó s 453 zoper 13 glasov. Tukaj se vidi, kako vplivajo bližnje volitve. Gospodje republikanci, ki so prej gledali skozi prste, pričeli so postajati celó tesnosrčni ter zatajujejo ministerstvo, ki je njihove lastne krvi in mesa. Minister Yves Guyot se je vsled tega poraza odpovedal, toda Carnot ni sprejel njegove ostavke, češ, ministerstvo je solidarno ter se mora gledé odstopa posvetovati prej ministerski svet. — Ko je hotel zadnjipot Boulanger potegniti svojo mesečno umirovljino, dobil ni denarja, marveč le pojasnilo, da so plačila zanj ustavljena. — Volitve tretjega dela generalnih svetnikov so določene v 28. dan julija. „Autorité“ zatrjuje, da se bodo volitve v zbornico vršile koncem septembra. Vlada je vedno bolj prepričana, da ni dosegla svojega namena s svetovno razstavo, da se vedno bolj razširja boulangizem, in to posebno vsled njene krivde. Jako znamenito je, da pariški poslanci, mej temi Clémenceau in Floquet, iščejo po deželi majhnih volilnih okrajev brez velikih mest, kjer bi s pomočjo uradnikov lahko prodrli.

„Times“ pravi, da **francoska** vlada toliko časa noče privoliti v konverzijo egiptskega državnega dolga, dokler se ne določi dôba, v kateri bodo Egipt zapustili **angleški** vojaki; stvar je resnična sicer, vendar pa ne resna, ker je to le volilen manevr s strani vlade. Francoski volilci naj mislijo, da francoska vlada nagaja Angliji. Toda Francozje naj vsled tega bolje ali slabše sodijo o svoji vladi:

Anglije ne bodo take malenkosti ovirale v vplivanju na egiptovske zadeve, dokler bo to potrebno v interesu Egipta samega.

Švicarski stanovski svet je enoglasno sprejel predlogo, katero je že potrdil narodni svet in ki določuje, da se ustanovi služba generalnega pravdnika. Stanovski svet je sklenil, da se pristavi predlogi odstavek, po katerem bo moral novi generalni pravdnik nadzorovati tuje redarstvo.

Italijanski irredentovci se oglašajo pri vsaki priložnosti. Crispi se je motil, ko je mislil, da jim bo s pridobitvami v Afriki zamašil usta. Poslanec Torraca je v zbornici interpeloval ministra Crispija, kaj méni ukreniti zoper bolonjskega župana, ki je v nekem listu proglašil monarhijo za nevarno in nasprotno „narodni suvereniteti“. Komaj pa je izpregovoril te besede, pričeli so irredentovski poslanci kričati: „To je nesramno ovađustvo!“ Crispi je moral dolgo čakati, predno se mu je posrečilo naznaniti, da je sodišče že zgrabilo župana zaradi veleizdajstva.

Izvirni dopisi.

S Turjaka, 26. junija. (Volitve volilnih mož) so se letos v naši občini, kakor Vam je vže dopisnik z Rašice na kratko sporočil, res neumevno¹⁾ čudno ponesle. V prejšnjih slučajih — tudi pod najhujšim vladnim pritiskom — so tu izvoljeni možje stali kakor trdna skala na narodni strani izvzemši eno samo „kukavico“²⁾ v dôbi omejenega pritiska. A kako letos? Silni pritisek graščinskega (ne vladnega) osobstva, — od druge strani, posebno iz naše okolice, recimo naravnost: nemarnost volilcev — je zaključek izida volitve. Vaš poročevalec z Rašice sicer méni, da bi bil izmed peterih izvoljenih vsaj jeden trden značaj, značaj, kateri vé, za kaj gré. Dovolite, da jaz tudi o tem dvomim. In: zanesljivega vira véim, da se je v mlado-slovenskem³⁾ duhu tudi oni izjavil: Duhovnik naj opravlja svoja opravila v cerkvi itd., in to so si tudi, sevêda navdihnjeni po graščinski — ostati moramo objektivni — naklonjenosti do prebivalstva⁴⁾ še drugi, a samo „šepetali“ na ušesa, vendar pa toliko neprevidno ali pretiho, da bi mi ne bili slišali.

Velja! (?) Črevljar naj ostane pri svojem koptu; krojač naj drvi svojo šivanko; mizar naj drga svoje deske; kovač naj tolče svoje železo; uradnik naj praska po papirji in brska po paragrafih! Kmet, ti pa koplji, orji, sekaj itd. — Zakaj pa volit hodiš? — Zaključujte sami nadalje! Samo na to opozorim: duhovnik in cerkev; učitelj in učilnica; uradnik in uradnica itd.; sedaj pa: duhovnik brez slušateljev; učitelj brez učencev; sodnik brez strank; kmet brez zemljišč itd. Kaj je to? — Puščava! Vi bodele mislili, da sem daleč zašel v stran od namena svojega dopisa. Nikar! Ravno v sredo sem skočil. A razpravljaj svoje misli ne bodem suhoparno, nego prosim, naj si dragi čitatelji svoje misli sami vredijo. Duhovnik — strašilo —! Za koga? Obrnimo podobo! Vidiš ga med okuženimi vedrega leca, dočim sorodniki beže; gledaš ga med sirotami, posebno zanemarjenimi otroci. Duhovnik, zakaj učiš zamorca, da tudi njemu posije enkrat dan? A kaj hočem še naštevati? Duhovnik je človek, do katerega se zateče v svoji bédi zemljan, tudi mnogokrat tak, koji je mislil, da lahko brez njega narod živi. Končal sem „po domače“; mislim pa tudi, da nisem — Kitajcem⁵⁾ pisal. Oprostite torej moje aforistične stavke! Kdor ima mnogo na srcu, njemu pogosto beseda zastaja; ali v očesi, v obrazi mu beremo — morda tu in tam se varamo⁶⁾ — vendar-le še kaj več, kakor zanimivega.

Kdor je mnogo let naše duhovenstvo in njegovo delovanje med ljudstvom opazoval paznim očesom, kdor je sam z njim pogosto občeval, ta je videl kako se večina naroda zateka do dušnega pastirja,

¹⁾ Mislite morda le reči: „neumno“? Stavec.

²⁾ Je morda to „kukavico“ izlegla dobra ali trda beseda, kaka obljuba, ali celó — „evenk“? Stavec.

³⁾ Bežite, bežite s frazo: „mlado“! Kaj je mlado? — Otročarija? — In mislijo li naši „mladiči“ (tudi oni s sivimi lasmi), da bodo zmirom „mladi“ ostali? Še enkrat: kaj je mlado? Odgovoril bi skoro: menda še nezrelo, negotno! Pošteno narodni bodimo! Dop.

⁴⁾ Mislite morebiti reči: slutiti se, da misli turjaška graščina sedanjim posestnikom na ta način seči pod pazduho, da tako ali tako dobí njih posestva v svojo last ter jih odbremiti plačevanja davkov itd.? — Stavec.

⁵⁾ „Kitajec“, pomenljiva beseda, izpeljana od naše „kita“, ker se ôni do temena brijejo, ter potem lasé v kito spletó. Hočemo se i mi pa kar do polti obriti? Stavec.

⁶⁾ Oprostite skromno vprašanje: kako bi Vi, gospod dopisnik, besede: „Hochstapler“, „Schweifer“ itd. v slovenščino preveli? Kaj ne? Tuje blago! Slovenec nekdanj tega „blaga“ i poznal. Kultura! Stavec.

proseč ga za svet v svojih dušnih in telesnih, tudi najtajnejših družinskih bédah, v gmotnih svojih stiskah dobro vedó, da tu najde odkritosrčnost in molčečnost, pri odvetniku, kateri se edino poklicnega zastopnika naroda smatra.

Kdo je tedaj bolj, kdo manj sposoben za zastopanje in izražanje narodovih želja?

Pa končajmo! Čudno in — ne čudno — je, da so se letos tako na t. hem veliki posestniki lotili agitacije. Kakor vidite, v naši občini se jim je prav dobro posrečilo. Drugače je bilo v lužarski občini. Tu je gosp. Kosler komandiral svoje osobstvo, naj vpliva na izvolitev volilnih mož. Nu, kmalu bi bilo tudi tu šlo! A še o pravem času so nekateri zavedni možje nakano zvedeli, naglo se sporazumeli ter s svojim možatim glasovanjem dokazali: tu hočemo, da se sliši naš glas; vi, veliki posestniki, pa tudi veste za svoje mesto: tam se mi ne bomo vmešavali. — Živeli, zavedni Lužarji, možje prave korenine!

Vam pa, katoliški slovenski volilni možje, kličemo: vedro okó, neupogljiv vrat! Še se bodo dali nekateri omoteni vzdramiti. Ako pa zaradi „kukavic“ propademo, dobro! potem napišemo zanimiv epilog, kateremu dodamo tudi kako — poduèljivo pismo.

Zoper dosedanjega poslanca, gosp. P. Pakiža, kateri je iz naše srede, naše razmere dobro pozná in je tudi povsem pošteno okraj zastopal, se na tihem, a jako silno ruje. A nič. Živel g Pakiž!

Iz Horjula, dné 25. junija. Včeraj smo imeli v naši fari ginljivo slovesnost. Stariši našega častitega in mnogozasluznega gosp. župnika so praznovali tu pri nas svojo zlato poroko. Oba, oče in mati, sta še prav čvrsta in sta prišla z nekaterimi svati peš iz poljanske doline, kjer imata svoje domovanje. Slovesnost je prišlo poveličevati mnogo sosednjih duhovniških gospodov in precej svatov. Cerkev je bila do zadnjega kotička polna. Ko je velečast. gospod župnik po slovesni sv. maši nagovoril svoje ljubljene stariše ter zahvalil Boga, da je dal čakati njemu in starišem toliko srečo in veselje, in se v prisrčnih besedah zahvalil tudi starišem za vse dobrote, ki jih je od njih prejel, ni ostalo nobeno oko suho. Vse v cerkvi je bilo ginjeno.

Bog daj doživeti starišem našega prečastitega gospoda župnika še toliko let, da bi praznovali v naši fari tudi demantno poroko!

Deževje nam silno nagaja. Marsikomu se seno moči. V hribovitih krajih so tožili prej o suši, pri nas pa, ker je bolj mokrotno, smo bili prav zadovoljni. Sedaj je pa dežja po hribih zadosti, pri nas pa mnogo preveč. Ako nam Bog kmalu ne dá lepega vremena, bode vsa mrva segnila.

Iz Cerkelj, 27. junija. Iz šenturške gore se v „Slovenec“ št. 144 znani gospod pritožuje, da mu dan volitve volilnih mož ni bil naznanjen. Podpisano županstvo je storilo vse, kar postava zahteva. Imenik volilcev bil je skozi osem dni vsakemu na pregled v občinski pisarni razpoložen. Dan volitve bil je običajno pred farno cerkvijo v Cerkljah dvakrat razglašen. Da pa dan volitve pritoževalcu ni bil znan, ne morem verjeti, saj je toliko v Cerkljah, kot na šenturški gori, in ker vsako drugo reč tako natanko izve in povprašuje, bi bil enako mogel za dan volitve volilnih mož vprašati. Dan volitve mu je bil popolnoma znan, toda on se je prej izrazil, da se volitve ne bode vdeležil. To mu je dalo le priložnost, po stari navadi svoje mrzenje županstvu izraziti. Andrej Vavken, župan.

Iz radovljiskega okraja, dné 28. junija. Od raznih krajev naše domovine prinaša te dni „Slovenec“ dopise, kateri več ali manj mirno obravnavajo bodoče deželnozbornske volitve. Po nekotih krajih je res hud in vroč boj. Kandidati raznih načel stojé si nasproti; vsak si prizadeva volilce pridobiti na svojo stran: eden s temi, drugi ravno z nasprotnimi obljubami. Bolj kakor kedaj poprej se bode letos pokazalo, ali se naše ljudstvo nagiba na konservativno ali liberalno stran. Naši „mladi“ že namreč mislijo, da je nastopila ona, od njih tako težko pričakovana doba, da se na duhovnike pri volitvah ni treba več ozirati, in da bode že letos tisti zmagal, kateri čez-nje najbolj zabavlja. —

Stanje narodnega volilnega odbora je posebno težavno. Sam ne vé, kaj bi počel. Razposlal nam je nepopoln imenik kandidatov za kmetske občine, za kandidate v mestih in trgih se še ni odločil. To je pač naravno, ker v njem sedé može obeh strank. Čudno se nam tedaj tudi ne sme zdeti, da nam v svoji kandidatni listi pod staro slovensko firmo „vse za vero, dom, cesarja“ priporoča može, kateri so

nam že večkrat pokazali, da so to staro géslo že zdavnej vrgli med staro šaro.

V našem okraju pa tudi letos, kakor drugekrati, volilnega boja ne poznamo. Vse je mirno in tiho, skoraj nihče ne vé, da živimo v volilni dobi. — Prvotne volitve so povsod, kar nam znano, jednoglasno izvršene, — le v enem kraji se je vložil radi nekkih formalnosti protest zoper izvoljene volilne može. Mali poskus, volilce razdvojiti, kateri se je čutil od ene ali dveh strani, je po značajnosti in možatosti preč. gosp. Jan. Ažmana, kakor je čast. čitateljem „Slovenca“ znano, srečno odstranjen. Upati smemo, da se bode, ako v katerem drugem okraju — gotovo v radovljiskem — volitev dné 4. julija jednoglasno izvršila. Naš gosp. bodoči poslanec nam je namreč svoje stališče gledé velikih občin že pismeno v našo zadovoljnost pojasnil in je tudi, kakor smo iz gotovega vira izvedeli, pripravljen na dan volitve osebno priti med svoje volilce, ako bi želeli še bolj natančnih pojasnil, ali pa, ko bi kateri imel še kako posebno prošnjo in željo.

Ostanimo tedaj složni in jedini. Pokažimo svojim sorojakom, da si štejemo v čast, ker imamo ravno mi najodličnejšega kandidata, čegar verskonarodno prepričanje je trdno kakor skala, kateri je za radovljiski okraj že mnogo storil in kateri bo gotovo tudi v prihodnje deloval nam v prid. K temu nam je porok njegova dana možata beseda, da je takoj pripravljen nazaj odložiti poslanstvo, kakor hitro se naše želje in naša korist z njegovim osebnim prepričanjem več ne bo strinjala.

Iz velikolaškega okraja, dné 26. junija. Kakor povsod, tako so tudi pri nas sedaj končane volitve volilnih mož, kateri bodo volili dné 4. julija v deželni zbor.

Žal, da Vam ne morem imenovati naših kandidatov, kateri bodo voljeni v deželno zbornico, kajti pri nas v kočevskem okraju so jako čudne razmere, ker Ribničanje in Velikolašanje niso letos edini. Kakor se čuje, mislijo dosedanjega deželnega poslanca gospoda Primoža Pakiža izpodriniti.

Čudno se mi vidi, da bi tako izvrstnega poslanca, kakor je gosp. Pakiž, kateremu so vse razmere v celem okraju popolnoma znane, izpodriniti in mu dali nezaupnico. Zatorej, gospodje volilni možje kmetskih občin, pomislite, da volite dné 4. julija t. l. v imenu kmetskih posestnikov, zatorej pokažite tudi, da ta stan spoštujete, in glejte, da dobimo zopet moža, kateri je sam kmetovalec in pozná našo bedo.

Pomisliti je treba, da g. Pakiž že deluje za naš okraj blizu dvajset let; bil je ud cenilne komisije od prvega do zadnjega konca, in se je ves čas potegoval in veliko koristil našemu okraju.

Kakor se čuje od volilnih mož, bodo večinoma volili gosp. Pakiža; o drugem ne morem danes poročati, kajti je preveč kandidatov. Škoda, da ne voli kočevski-ribniški-velikolaški okraj pet poslancev potem bi ne bilo nobene borbe.

Ako se ne zjedinijo Ribničanje in Velikolašanje, zmaga bode v Kočevji in ostanemo na cedilu.

Iz Prage, dné 23. junija. (O češki katoliški literaturi.) [Konec.] Katoliškemu nepolitiškemu tisku se še precéj dobro godi, ako navajam, da ima samo „Dědictví maličkých“ 42.000 naročnikov, „Anděl Strážný“ 12.000, „Zahrádka sv. Františka“ 7000, „Marianské květy“ blizu 3000, „Obzor“ nad 2000 itd.

Politični listi bi bili laško bolj razširjeni, saj so vsakdanja hrana. Pražki „Čech“ se še zdaj ne more povspeti, da bi izhajal kot jutranji list. Brnski „Hlas“ si pridobiva tal, „Dělníku“ in „Obecným novinám“ gre dobro; „Pozor“ je izhajal trikrat na teden, zdaj izhaja dvakrat. Katoliškim listom nedostaje še list s podobami, vendar se je učinilo potrebno v tem oziru.

V katoliške časopise pišejo na male izjeme skoro possem duhovniki, n. pr.: Brandl, Bartoš, Lepař, Korec, Bačkovský, Leandr, Čech, Šolc, Bílý, Kosmák, Ekert itd. Cital sem nedavno, da neki slavni češki pesnik ni za mastno nagrado ni hotel zložiti pesmi o Materi božji v katolišk koledar! Brezbarvni in neverski listi češki smatrajo za sramoto, baviti se v svojih predalih s katoliško literaturo (Pri nas je istotako! Vred.); marsikak časopis bi to učinil, ali boji se „narodnih“ — „Narod. Listov“ Gregrovih, ki se je izrazil, da duhovniki „v klerikalnih lističih zadržujejo tók občne omike in se trudijo, ljudstvo vdržati v srednjeveškem obskurizmu“.

O povzdigi katoliškega tiska se pač mnogo piše in govori. Prelepe besede napisal je o združenji katoliških pisateljev na Češkem, Moravskem in na Slezijskem Bohuš Podborský (Alojzij Dostál) v „Vlasti“. „Pisatelji duhovniškega stanú — piše Podborský — raztreseni so po vseh časopisih; oni pišejo listke v politične in krajevne novine, knjige izdajajo pri vsakoršnih knjigotržcih, toda v tem jako zaslužnem delu ni določene sméri in srede, ki bi koristila katoliški stvari. Rodoljubni duhovniki so založili mnogo ustanov, da bi se iz njih plačevale nagrade za dobre spise, in kdo dobiva te nagrade?

Razjarjali bi se požrtvovalni ustanovniki in protestovali bi, ko bi vedeli, da obresti od naložene glavnice prejemajo ljudje, ki se še ne brigajo za namen ustanove in s svojimi spisi povsem ne koristijo cerkvi. Nekaj nedostaje katoliškim pisateljem, in to je središče. To središče postane lahko društvo „Vlast“, ali drugi katoliški „Svatobor“ (češko pisateljsko društvo, predsednik mu je g. dr. Rieger). Katoliški „Svatobor“ bi skrbel za duhovnike-pisatelje, delil bi jim podpore na potovanja, odkazoval smér njihovemu pisateljevanju, postavljaj spomenike itd.

Katoliški duhovniki pišejo večinoma zastonj, in to tudi ne koristi katoliški literaturi. Da bi bilo kako delo dovršeno, treba mnogo pripomočkov, in teh na deželi ni pri rokah. Duhovnik je torej mora kupiti, dohodki njegovi so pičli, dela ima pa čez glavo dosti.

In potem se čudimo, da je marsikak nadebudni in mnogo obetajoč talent v bogoslovstvu pri duhovniški upravi popolnoma opešal. Neumorno delati v svojem poklicu in pisati zastonj v tem času, ko bi moral odpočiti, v to treba velikega navdušenja, katero ni zdaj tako, kakor je bilo za dóbe probujenja. List, ki pošteno honoruje, ima tudi mnogo naročnikov. Mnogi gospodje so vneti za katoliški tisk, bodisi ustno ali pa na papirji, da bi pa sami dajali lep vzgled, to jim še na misel ne pride. Sami pišejo v tuje liste, priporočajo je svojim rojakom, da s tem širijo slavo svojega imena. Drugojezični listi imajo tudi boljše kolportajo, nego mi. Lahko s pismi dokažemo, kako so moleđovali in še prosijo katoliški nemški listi naše podpore, dasi je ne trebajo, ker imajo na tisoče naročnikov. Dobro vémo, da je katoliku širja domovina vse kršćanstvo, toda znano nam je tudi, da je srajca bližja, nego suknja. Najprej domá, potem za mejami!“

Dnevne novice.

(Izjava.) V petek smo dobili, za zadnjo številko prepozno, naslednji telegram: P. n. volilcem kranjskega okrajnega glavarstva, ki so mene mislili voliti deželnim poslancem, s tem naznanjam, da zaradi obilih župnijskih opravil ne sprejemam mandata. Ob enem se topla zahvaljujem za častno zaupanje.

Cerklje, 28. junija 1889.

Anton Golobič, župnik.

(Volilni shod.) Jutri v torek dné 2. julija ob 6. uri zvečer bode shod volilcev mesta ljubljanskega v mestni dvorani. Bivša poslanca gg. Grasselli in dr. Alfonz Mosché bodeta poročala o svojem delovanju v deželnem zboru. Ob enem bodeta proglašena kandidata.

(Volitve v isterski deželni zbor.) V mestih: Volosko, Lovran, Kastav in Mošćenice je izvoljen kandidat narodne stranke dr. Andrej Stanger. V mestih: Pazin, Labinj in Plomin kandidat narodne stranke okr. glavar Simzig. V mestih: Pulj in Vodnjan je zmagal okrajni glavar Conti. Narodna stranka ima torej 11 zastopnikov in pravico zahtevati, da je eden narodnih poslancev podpredsednik zbora.

(Volitve na Goriškem.) V Gorici sta izvoljena grof Fr. Coronini in dr. Josip Maurovich; v Korminu baron Locatelli; v Červinjanu baron Ritter; v kupčijski zbornici Anton Nigris in dr. K. Venutti.

(Imenovanje srednješolskih učiteljev.) Naučni minister je imenoval 41 srednješolskih suplentov (med temi tri duhovnike kot veroučitelje) kot stalne, osem pa kot začasne učitelje. V avgustu bode zopet 30 služb nameščenih. Dalje so premeščeni: Prof. na gimnaziji v Beljaku Anton Filipsky na gimnaziji v tretjem okraju na Dunaji; prof. v Pazinu M. Guggenberger v Trst; prof. v Celoveu K. Maly v Untermeidling. Učitelji so imenovani ggsuplentje: E. Potočnik v Celji, dr. O. Bier-

